

Elbert Hubbard - Levél Garcíának

Ebben az egész kubai ügyben egy ember emelkedik ki emlékeim horizontján, mint világítótorony a sötét messzeségben. Amikor kitört a háború Spanyolország és az Egyesült Államok között, parancsolóan szükséges volt, hogy sikerüljön gyors kapcsolatot létesíteni a lázadók vezérével. Garcia valahol a kubai hegyekben rejtőzött — senki sem tudta hol. Posta vagy távíró nem érhetette el. Az elnöknek meg kellett szereznie az együttműködését méghozzá gyorsan.

Mit lehetne tenni?!

Ekkor valaki ezt mondta neki: 'Van itt egy fickó, akit Rowannak hívnak. Ha valaki, hat akkor ő megtalálja önnek Garcíát.' Elküldtek Rowanért, odaadták neki a levelet, hogy adja át Garcíának. Hogy ez a 'fickó, akit Rowannak hívnak', hogyan vette át a levelet, hogyan csomagolta be egy olajjal átitatott bőrtasakba, hogyan varrta be kabátjába a szíve fölé, hogyan indult útnak egy csónakkal, hogyan szállt partra négy nap múlva. Kubában éjnek éjjelén, hogyan jutott el három hét múlva a sziget másik felébe, gyalog téve meg az utat egy ellenséges országban, és végül hogyan adta át a levelet Garcíának — olyan dolgok, melyeket itt sürgősen tartok részletezni. A lényeg, amit mondani akarok: McKindley elnök adott Rowannak egy levelet, hogy vigye el Garcíának. Rowan fogta a levelet, és nem kérdezte: 'Hol találom meg Garcíát?' Istenemre! Itt van egy ember, akinek alakját a halhatatlanság bronzába kellene önteni, és a szobrot minden iskolában fel kellene állítani Mert a fiataloknak nem még több könyvszagú ismeretre, nem még több ilyen vagy olyan instrukcióra van szükségük, hanem egy kis gerincerősítőre, ami arra bírja őket, hogy hűségesen kitartsanak egy feladat mellett, hogy határozottan és gyorsan cselekedjenek, hogy egyetlen célra összpontosítsák erőiket. Vagyis elvegezzék a feladatot — elvigyék a levelet Garcíának.

Garcia tábornok már halott, de vannak újabb Garcíák. Nincs ember, aki igyekezőn megvalósítani egy sok kezű igénylő vállalkozást, ne hőkölt volna vissza néhányszor, látva az átlagember ostobaságát — hogy az vagy nem tud, vagy nem hajlandó egyetlen feladatra összpontosítani, és azt legjobb tudása szerint elvégezni. Slampos segítség, ostoba figyelmetlenség hanyag érdektelenség, félszívvel végzett munka — ez az általános norma, és nincs ember, aki ezen változtatni tudna, hacsak minden erejét bevetve fenyegetéssel, erővel vagy vesztegetéssel nem bír rá másokat, hogy tisztességgel segítsék őt. Vagy Isten nem tesz csodát, és nem küldi el neki segítségül a Fény Angyalát. Nos, olvasóm, tégy próbát! Ott ülsz hat dolgozód van elérhető távolságban. Hívd be az egyiket, és mondd neki ezt: 'Nézze meg, kérem, a lexikont, és állítson össze nekem egy rövid anyagot Correggioról!' Netán csendesen azt mondja majd: 'Igen uram!', aztán elmegy, hogy teljesítse a feladatot? Esküszöm mindenre, ami szent, hogy nem! Halszemével bámulni fog rád, és felteszi valamelyiket a következő kérdések közül:

- Ki az a Correggio?
- Milyen lexikont nézzek meg?
- Hol van az a lexikon?
- Erre vettek fel engem?
- Véletlenül nem Bismarckra gondol?
- Mi lenne, ha Charlie-t bízna meg velem?

- Mar meghalt az ürge?
- Sürgős az ügy?
- Nem lenne jobb, ha idehoznám önnek a kötetet, és maga nézné meg?
- Pontosan mit akar tudni?

De ez még semmi! Tízet teszek egy ellen, hogy miután válaszoltál a kérdéseire, megmagyaráztad neki, hol keresse az adatokat, és miért van rájuk szükséged, el fog menni, felhajt egy kollégát, hogy segítsen neki — aztán visszajön hozzád, és azt mondja, a lexikonban nincs ilyen fickó. Lehet persze, hogy elvesztem a fogadást, de szinte kizárt. Nos, ha elég bölcs vagy, nem próbálsz megmagyarázni a 'segítségnek', hogy Correggio a C betűnél, és nem a K betűnél található. Ehelyett udvariasan mosolyogsz, és ezt mondd: 'Semmi baj! Ne törődjék vele!' és indulsz, hogy magad nézz utána a dolognak. Ez a képtelenség a független cselekvésre, ez az erkölcsi korlátoltság, ez az akaratgyengeség, ez a vonakodás, hogy lelkesen megragadjak és felvigyek a hegyre, amit fel kell oda vinni — nos, ezek azok a dolgok, amelyek a nagyon-nagyon távoli jövőbe tolják ki az igazi szocializmust. Ha az emberek nem hajlandók önmaguk hasznára cselekedni, akkor mit fognak tenni, ha erőfeszítéseik egyformán szolgálják majd mindenki javát? Egy munkavezető kell majd furkósbottal, és pénteken az a félelem fogja helyükön tartani a munkásokat, hogy kaphatnak egyet a fejükre. Hirdess meg egy gépírói állást, és tíz jelentkezőből kilenc nem fog tudni helyesen írni és nem is gondolja, hogy erre szüksége lenne! Meg tudna az ilyen írni egy levelet Garcíának?

— Nézze meg azt a könyvelőt! — mondja nekem egy nagy gyár igazgatója.

— Igen. Mi van vele?

— Nos, ez egy jó könyvelő, de ha egy megbízással beküldöm őt a városba, lehet, hogy azt rendben teljesíti, lehet, hogy útközben megáll négy kirakat előtt, és mire beér a Main Streetre, elfelejti, mivel küldtem el őt. Meg lehet bízni az ilyen embert, hogy vigyen el egy levelet Garcíának?

Az utóbbi időben sok szentimentális együttérzéseim nyilatkozásának vagyunk tanúi a 'munkásnyúzó üzemek kiszipolyozott szerencsétlenjei' és a 'tisztességes munkát kereső hontalan vándorok' iránt. Ezeket az érzelmeket általában a hatalom 'lélektelen' bitorlói ostorozó kemény szavak kísérik. Ugyanakkor egyetlen szó sem hangzik el arról a munkaadóról, aki idő előtt beleöszül a hiábavaló igyekezetbe, hogy a rendetlen 'soha – nem – csinálnak – meg – semmit - becsületesen' -ektől tisztességes munkát próbáljon kapni. Egyetlen szó sem hangzik el arról az ismételt és ismételt próbálkozásáról, hogy hozzáértő, dolgos embereket vegyen fel. Mert akik most vannak, lógni kezdenek amint hátat fordít nekik. Minden gyárban és üzemben állandó 'gyomlálás' folyik. A munkaadó szüntelenül igyekszik megszabadulni azoktól a 'segítségektől', akik bebizonyították képtelenségük hozzájárulni a vállalkozás sikeréhez. Mindegy, milyen szelek fújnak a gazdaságban, a rostálás állandóan folyik. A különbség csupán az hogy ha nehéz idők járnak és kevesebb a munka, a rostálás következetesebb — a nem hozzáértőknek, a tunyáknak menniük kell. Ez a természetes kiválogatódás törvénye. A munkaadót arra ösztönzik érdekei, hogy a legjobbakat tartsa meg — azokat, akik képesek elvinni a levelet Garcíának.

Ismerek egy ragyogó képességű embert, aki képtelen saját vállalkozásba fogni, ennek ellenére teljesen használhatatlan egy másik ember vállalkozásában, mert

állandóan magával viszi azt az őrült gyanakvását, hogy munkaadója elnyomja, vagy ha nem, akkor el akarja nyomni őt. Nem tud utasításokat adni, de nem hajlandó utasításokat elfogadni. Ha netán átadnának neki egy levelet, hogy vigye el Garcíának, a válasza alighanem az lenne: 'Vigye el maga!'

Ma ez az ember munkát keresve járja az utcákat, kopott kabátját átfújja a szél. Aki csak ismeri, fél alkalmazni, mert állandóan elégedetlenséget szít maga körül. Koponyájába képtelen behatolni a józan megfontolás. Az egyetlen dolog, ami hatást tud gyakorolni rá, egy vastag talpú, negyvenötös bakancs rúgása. Tudom, hogy az ilyen lelki sérültet ugyanolyan sajnálat illeti meg, mint a testi fogyatékos. Ám legyen néhány szavunk azokért is, akik nagyszerű vállalkozásokat működtetnek, azokért, akiknek munkaideje nem fejeződik be a sziréna hangjára, és akik a szükségesnél korábban beleöszülnek abba a küzdelembe, melyet a slampos érdektelenség, a trehány ostobaság és az igaztalan hálátlanság ellen vívnak, ami e vállalkozások nélkül nemcsak éhes, de otthontalan is lenne. Netán eltúloztam a dolgot? Feltehetően igen. De amikor az egész világ a nyomortanyákról zeng, szeretnék néhány együtt érző szót szólni azokról is, akik sikeresek. Akik óriási akadályok ellenére is egységbe szervezik mások erőfeszítéseit, és sikerre visznek dolgokat, hogy aztán rájöjjenek, semmi sincs benne: semmi, csak keserves küzdelem és néhány örömteli pillanat. Hordtam kis lábaskában vacsorát, dolgoztam napszámosként, voltam munkaadó is, és tudom, mindkét fél mellett felhozhatók dolgok. A szegénység nem jelent per se kiválóságot. A rongyok nem jelentenek ajánlást. Nem minden munkaadó kapzsi és zsarnok, mint ahogyan nem minden szegény szent. A szívem azért az emberért dobban, aki akkor is jó munkát végez, ha a 'főnök' távol van, és nem csak akkor, amikor ott áll a háta mögött. Szívem azért az emberért dobban, aki ha megkapja a Garcíának szóló levelet, csendben átveszi, nem tesz fel hülye kérdéseket, és sanda gondolat nélkül — hogy valami mást tesz vele, mint hogy eljuttatja a címzetthez — teljesíti, amit vállalt. Civilizációnk fejlődése — hosszú és kitartó kutatás az ilyen emberek után. Amit ő kér, meg fogja kapni, mert szükség van rá minden városban, minden faluban, minden irodában, minden üzemben, minden gyárban. A világ sóvárog az ilyen ember után. Szükség van rá. Nagy szükség van rá. Az olyan emberre mindig szükség van, aki 'elviszi a levelet Garcíának'.